

W116.01

Asesu a Dadansoddi Pridd

Mae iechyd a ffrwythlondeb pridd yn allweddol i amaethu'n llwyddiannus. Dibynna rheolaeth pridd da ar asesu priddoedd a defnyddio'r dadansoddiadau yn effeithlon. Bydd monitro yn gadael i chi wybod sut mae arferion amaethu yn effeithio ar y pridd. Yn y daflen wybodaeth hon amlinellir sut i wirio iechyd ac ansawdd pridd. Mae rhesymau ariannol, cynhyrchiol ac amgylcheddol da dros wneud hynny!

Terminoleg pridd

Gweadedd pridd - caiff ei ddiffinio gan y gyfran gymharol o dywod, llaid a chlai. I gael y canrannau cywir, mae angen dadansoddiad mecanyddol, ond gellir eu mesur drwy edrych ar y pridd a'i deimlo.

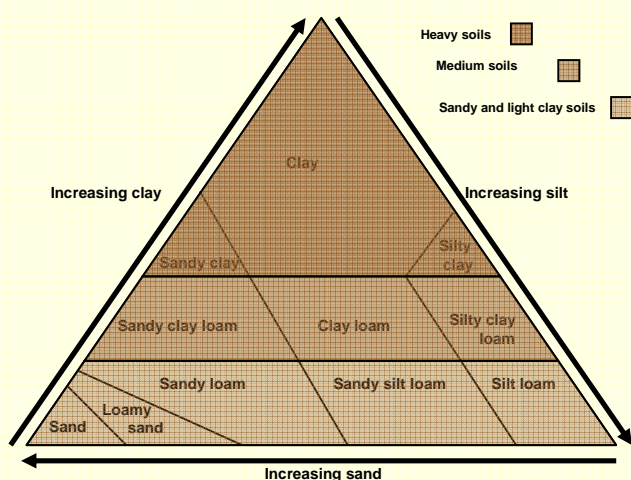
Rhwbiwch peth pridd llaith rhwng eich bys a bawd:

Tywod yn teimlo'n rutiog wrth ei siapio'n bêl ac yn dod oddi wrth ei gilydd yn hawdd.

Llaid yn teimlo'n llyfn, sidanaidd neu'n flodiog.

Clai yn ludiog pan yn wlyb a gellir ei lathru wrth ei rwbio.

Pridd Lôm pridd canolradd o ran gweadedd. Gellir hefyd addasu nodweddion gweadedd penodol drwy gyfuniad o'r uchod a drwy gynnwys graean a cherrig.

Ni fedrwch newid gweadedd pridd OND mae gwybod beth ydyw yn helpu gyda phenderfyniadau rheoli

Adeiledd pridd – maint a datblygiad agregau pridd - mae gwreiddiau yn tyfu drwyddynt a dŵr ac aer yn symud.

Adeiledd pridd da – agregau hydraiddd wedi eu ffurfio'n dda ag ochrau crwn y gellir eu torri rhwng y bysedd pan yn llaith.

Adeiledd pridd gwael – wedi ei gywasgu ac yn edrych yn dalpiog - yn anoddach i'w dorri'n ddarnau.

Yn aml, bydd gan briddoedd sydd â llawer o ddeunydd organig adeiledd da oherwydd yr agregau mwy a chryfach mae'n helpu eu creu.

Mae adeiledd yn berthnasol i'r gweadedd; Bydd priddoedd tywodlyd a mawnaidd yn dueddol o fod ag adeiledd gwan gyda'r agregau yn torri i lawr yn ronynnau unigol yn hawdd.

Mae gan briddoedd clai agregau cryfach a mwy amlwg. Bydd priddoedd cleiog trwm yn crebachu ac yn chwyddo fel mae'r cynnwys dŵr yn newid yn ystod y flwyddyn.

Er eu bod yn gysylltiedig â gweadedd, gall arferion ffermio wella adeiledd pridd drwy wella'r lefel o ddeunydd organig ac osgoi cywasgu. Dengys ymchwil y gall gwreiddiau meillion wella adeiledd pridd.

Proffil y pridd yw'r haenau o bridd mewn pwl pridd (twll a gloddiwyd yn y ddaear).

Mae'n rhoi gwybodaeth am:

- Ddyfnder y pridd uchaf – yn fasach mewn tir glas parhaol na phriddoedd sydd wedi eu haredig,
- Draeniant yr haenau o edrych ar eu lliw; tywyll - pridd uchaf o ddeunydd organig lliw rhwd – draeniant gwael llwyd – manau clai glas gan fod dŵr yn cronni dros dro neu'n barhaol o ddyfnder y gwraidd; gwreiddiau dwfn yn dangos priddoedd sy'n draenio'n hawdd.

Yr hyn fedrwch chi ei wneud

Edrychwch ar ôl eich pridd

Dylid osgoi ei gywasgu, ei sathru a'i ledaenu. Bydd hyn yn cyfyngu ar dyfiant gwreiddiau, lleihau pryfed genwair ac yn ymateb yn wael i wrtaith a thail fferm. Bydd llai o laswellt yn tyfu a bydd y pridd yn debygol o fod yn ddirlawn neu'n sych.

Profi Priddoedd

Gall dadansoddiad o'r pridd roi ciplun o'r maetholion sydd ynddo a gellir seilio penderfyniadau cynyddau ar hyn ac ychwanegu atynt yn ystod y tymor byr i ganolig.

Mae profi'r tir yn adnabod:

- caeau sy'n isel o ran maetholion ble fydd ychwanegu atynt yn cynyddu cyfanswm y cynhyrchiant, gwella tyfiant tymor cynnar a hwyr, cynyddu nifer y rhygwellt a meillion, lleihau'r gweiriau 'chwyn' a chwyn dail llydan a chynyddu faint o'r maetholion gwrtaith sy'n mynd i'r pridd.

- caeau gyda lefelau maetholion uchel; felly gellir lleihau'r hyn a ychwanegir, gosod cyfansoddiad priodol, targedu tail a slyri i'r fan lle mae ei angen, lleihau cost a gwarchod yr amgylchedd.

Mae profion pridd safonol yn asesu pH (calch), ffosffad (P), potash (K) a magnesiwm (Mg).

Dangosir y canlyniadau fel indecs (neu rannau/mg) fel canllaw os ydynt yn addas i wair a meillion. Oni bai y tybir fod problem benodol fel diffyg elfen hybrin, gwenwynder pridd neu lefelau deunydd organig, bydd prawf safonol yn ddigonol. Mae ffermwyr organig angen 'cynhwysiad clai' os yw'r K yn isel.

Mae hi'n fwy cost effeithiol a dibynadwy i ddadansoddi maetholion eraill, gan gynnwys sylffwr, mewn samplau porfa.

Sut i samlo i gael dadansoddiad

Samplwch yn rheolaidd

- bob 4 neu 5 mlynedd i gaeau silwair ble mae maetholion yn cael eu tynnu gyda phob toriad
- bob 7- 8 mlynedd ar dir pori
- bob 2-3 blynedd ar bridd tywodlyd iawn neu mewn ardaloedd ble fo glawiad uchel
- ar yr un adeg o'r flwyddyn neu'r un cam yn y cylchdro
- o leiaf 2 fis ar ôl y chwaliad tail, slyri neu wrtaith olaf,
- caeau sy'n tanberfformio ble fo cynnwys y rhygwellt yn lleihau
- caeau a gynlluniwyd i'w ail-hadu neu hau uwchben
- caeau sy'n derbyn lefel uchel o dail/slyri.

Samplwch i 7.5cm gyda digreiddiwr neu drywel i laswelltir (hyd at 15cm i dir âr)

- cymrwch sampl cynrychioliadol drwy gerdded ar draws y cae mewn siâp 'W'.
- cymrwch tua 25 sampl a'u crynhoi.
- osgowch adwyon, manau bwydo ac ati.
- rhowch is sampl o hwn mewn bag polythen, digon i lenwi mwg te, ac yna anfonwch hwn i gael ei ddadansoddi.

Os oes gan gae agweddu gwahanol iawn/mathau gwahanol o bridd cymrwch sampl wedi ei grynhoi o bob ardal.

Cwmnïau sy'n cynnig dadansoddi pridd:

Eurofins (01902 693190),

Cotswold Analytical Services (01989 780511), Elm Farm Research Centre - OAS (01488 657600), Glenside Fertility Farming Systems (01786 816655), Independent Soil Services (01553 636600).

RHAGOR O WYBODAETH

Cyfeiriad Cyswllt: IGER, Canolfan Datblygu Tir Glas, Plas Gogerddan, Aberystwyth, Ceredigion SY23 3EB

Rhif ffôn: 01970 823026/823058

Gwefan: www.iger.bbsrc.ac.uk

Taflen Wybodaeth 101.1 Adnabod a Datrys Problemau.